

Det Kongelige Landbruks - og Matdepartement
Postboks 8007 Dep

0030 OSLO

2010/00067-12

SEB/

ASB
410

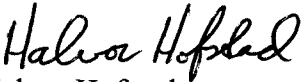
Saksnr.	Arkivkode	Avd/Sek/Saksb	Dato	Gradering
10/485-4	V10 &13	TLE/LAN/HHO	12.04.2010	

HØRINGSUTTALELSE FRA ALSTAHAUG KOMMUNE - FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM NYDYRKNING

Vi viser til Departementets utsending av høring – forslag om endring i FOR – 1997- 05 – 02 – 423 – Forskrift om nydyrkning.

Vi oversender med dette høringsuttalelse fra Formannskapet i Alstahaug kommune i anledning overnevnte sak.

Med vennlig hilsen
Alstahaug kommune

Halvor Hofstad
konsulent landbruk

Brev, sakskorrespondanse og e-post til Alstahaug kommune, Rådhuset, bes ikke adressert til avdeling eller enkeltperson.

Postadresse Rådhuset 8805 SANDNESSJØEN	Besøksadresse Strandgt.52 SANDNESSJØEN	Telefon 75075000 Telefaks 75075001	E-postadresse post@alstahaug.kommune.no Hjemmeside www.alstahaug.kommune.no	Organisasjonsnummer NO 938 712 441 MVA
---	---	---	--	--

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 07.04.2010
Sak: 19/10

Resultat:

Arkivsak: 10/485
Tittel: HØRING - FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM NYDYR KING

Formannskapet den 07.04.2010:

Administrasjonssjefens innstilling ble enstemmig vedtatt.

FORMANNSKAPETS VEDTAK:

Alstahaug kommune går i mot Landbruks- og matdepartementets foreslåtte endringer av nydyrkningsforskriften av 17.02.10. Forslaget om forbud av myr dyrking vil få store konsekvenser for landbruket lokalt, regionalt og nasjonalt.

Bevitnes:

Grethe Tønder
Sekr.

SAKSFRAMLEGG

... Sett inn saksutredningen under denne linja IKKE RØR LINJA ↓

Saksbehandler: Halvor Hofstad	
Sluttbehandlende vedtaksinstans (underinstans):	
Dok. offentlig: ☒ Ja ☐ Nei. Hjemmel:	Klageadgang: Etter FVL: ☐ Ja ☐ Nei Etter Særlov: ☐ Ja ☐ Nei ☒ Ikke klageadgang
Møte offentlig ☒ Ja ☐ Nei. Hjemmel: Komm.l § 31	
Arkivsaksnr.: 10/485	Arkivnr.: V10 &13

SAK: HØRING - FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM NYDYRKNING

I Saksdokumenter (vedlagt):

- Høring – Forslag om endring i FOR – 1997-05-02-423 – Forskrift om nydyrkning.
- Foredragsfoil kommunekonferansen 2008
- ”Matproduksjon må opp med 20 prosent”. Fratredelsesintervju med departementsråd Per Harald Grue.

III Saksutredning:

Bakgrunn for høring

I Stortingsmelding nr 39 (2008 – 2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, er det vist til at et virksomt tiltak for å redusere framtidige utslipp av CO₂ fra jordbruket, er å stanse nydyrkning av myr. Landbruksdepartementet foreslår derfor i Stortingsmeldingen at klimahensyn skulle tas inn som en del av målsettingen med nydyrkningsforskriften på linje med biologisk mangfold, kulturminner og næringshensyn. Departementet sender derfor et forslag om endringer i nydyrkningsforskriften, ut på høring for å følge opp det som ble foreslått i Stortingsmeldingen.

Endringsforslag i nydyrkningsforskriften

Forslag til endringer innebærer at det skal tas hensyn til om nydyrkingen kan ha følger for klimaet. Det skal tas særlige hensyn til om tiltaket kan medføre klimagassutslipp og Departementet foreslår at det i nydyrkningsforskriften innføres et forbud mot nydyrking av myr samtidig som søknadsplikt for gjennoppdyrking av jordbruksareal som har ligget unyttet skjerpes. Til nå har unytta landbruksareal vært søknadspliktig når det har ligget ubrukt i mer enn 30 år. Etter endringen må det søkes som nydyrking etter å ha ligget unytta i mer enn 20 år. Myr skal i denne sammenheng defineres som *Norsk institutt for skog og landskap* definerer det i AR 5 Klassifikasjonssystem: areal med myrvegetasjon og med minst 30 cm tjukt torvlag. Minsteareal for registrering av myr er 2 dekar.

Vurdering

Departementet skriver i sitt høringsutkast at nydyrking av myr alltid vil føre til betydelige klimagassutslipp i en periode etter at nydyrkingen er foretatt. Bioforsk har beregnet det årlige CO₂-utslippet fra dyrket myr til mellom 2 og 3 tonn per dekar. Utslippet starter når nedbrytningen av det organiske materialet i myra starter og varer over tid til materialet er

brutt ned. Den sikreste måten for å begrense utslippene på er derfor å unngå nydyrking av myr.

Etter landbrukskontorets vurdering er det behov for bedre forskning for å få bedre kjennskap til faktiske utslipp fra dyrka myr, før et så drastisk tiltak som å totalforby nydyrking av myr innføres. Det er mange forskjellige typer myr med ulikt innhold karbon og det er forskjell på djupe og grunne myrer. Det er også forskjellige dyrkningsteknikker som gjør at man godt og vel halverer utslippet av CO₂ fra den oppdyrkede myra. Dette er det ingen som har eksakte tall for og derfor trengs det forskning for å se på faktiske utslipp fra slike dyrkinger.

Vi mener også at det er behov for å veie matproduksjon opp mot annen samfunnsaktivitet. Myrarealer brukes i dag til utbyggingsformål for industri, handel og bolig. Massene graves da ut og brukes ofte som hagejord eller jordforbedrer. Det foreligger ingen forslag om begrensninger for denne type bruk av myrarealer, selv om slik anvendelse trolig medfører langt større utslipp av klimagasser enn om arealet ble dyrket og brukt til matproduksjon.

Jordbruksareal i drift utgjør bare 1,5 % av totalt landareal i Nordland. På landsbasis utgjør jordbruksarealet ca 3,2 % av Norges totalareal. Ved en rask gjennomgang av Statens landbruksforvaltning (SLF) sin statistikk over dyrka og dyrkbar jord, kan vi se at fra år 2000 og fram til i dag, har det i gjennomsnitt blitt omdisponert i størrelsesorden 5 000 dekar hvert år. Matproduksjon må ikke gjøres til et miljøproblem som vi må kutte ned på for å berge verden. Verdens matvaresituasjon, befolkningsveksten og stadig mindre produktiv matjord, sett mot målet om å øke landets matproduksjon er alle momenter som må veies i denne saken. Å fraskrive seg bruken av den ressursen som myrene framstår som, er derfor uskjønnstomt i denne sammenheng.

For utviklingen av landbruket lokalt er myr dyrking viktig. I vår kommune er det i hovedsak myr av varierende type som kan benyttes hvis jordbruksarealet skal økes. I Departementets høringsforslag sies det at "eiere som har behov for tilleggsjord for å styrke driften sin bør i en slik situasjon stimuleres til å foreta vedlikehold, eventuelt å sikre seg tilleggsjord framfor å nydyrke myr". Det betyr for de av bøndene i vår kommune som har dyrkbare arealer og som ønsker og/eller har behov for å øke arealet, heller skal overta naboens eiendom enn å bruke den ressursen som vedkommende alt eier og disponerer. Departementets forslag oppfordrer nærmest til såkalt "bondekanibalisme". Det svekker produsentmiljøet og svekker de små bygdesamfunn med fraflytting og utarming. Det gjør også rekrutteringen til næringen enda mer vanskelig enn den allerede er. Myrarealene er en stor unyttet arealressurs for det lokale landbruket.

Ser vi på den forskning som er gjort rundt klima og binding av CO₂ har man funnet ut at grasarealer har store og uutnyttede muligheter til å demme opp for klimaendringer fordi de absorberer og lagrer karbondioksid i jorda. Potensialet er sett på som større enn for den lagring skogen har mulighet for. Dette framkommer i rapporter fra både FAO, FN's mat- og landbruksorganisasjon og Bioforsk og Norsk institutt for skog og landskap. I vår kommune blir det i hovedsak dyrket gras til forproduksjon på den landbruksjorda som brukes, både dyrket på myr og på andre jordtyper.

Departementet er opptatt av at myr er en arealtype som generelt har stor betydning for biologisk mangfold og at det finnes mange kulturminner i myrene. Norsk institutt for skog og landskap opplyser at vi har om lag 12 350 km² med dyrkbar myr i Norge i dag (SSB oppgir

5,8 % av Norges landareal er myr/våtmark), mens arealet av fulldyrka jord er på ca 8 700 km² (SSB oppgir 3,2 % av Norges landareal er fulldyrka jord). Det er dermed ikke noen umiddelbar fare for at myr som arealtype skal bli borte eller at biologisk mangfold er truet av oppdyrking.

Norge bør hegne om både dyrka mark og dyrkbar mark, jf. vedlagte situasjonsbeskrivelse fra kommunekonferansen i oktober 2008 v/ seniorrådgiver Erik A. Aurbakken i Statens Landbruksforvaltning. Likeså behovet for økt matvareproduksjon nasjonalt, som fremgår av vedlagte avskjedsintervju med departementsråd Per Harald Grue.

... Sett inn saksutredningen over denne linja IKKE RØR LINJA↑

::: Sett inn innstillingen under denne linja IKKE RØR LINJA↓

IV Saksbehandlers forslag til høringsuttalelse:

Alstahaug kommune går i mot Landbruks- og matdepartementets foreslåtte endringer av nydyrkningsforskriften av 17.02.10. Forslaget om forbud av myr dyrking vil få store konsekvenser for landbruket lokalt, regionalt og nasjonalt.

Sandnessjøen, den 22.03.2010

Halvor Hofstad
Konsulent landbruk

V Sektorleders innstilling:

Tiltrer saksbehandlers innstilling.

Sandnessjøen den 22.03.2010

Hans Løvmo
Landbruks- og miljøvernssjef

VI Administrasjonssjefens innstilling:

Sektorleders innstilling tiltres.

Sandnessjøen den 26.03.10

Børge Toft
Administrasjonssjef

::: Sett inn innstillingen over denne linja IKKE RØR LINJA↑

Matproduksjonen må opp 20 prosent

MYE IGJEN: Per Harald Grue har fortsatt ugjort arbeid før han går av som departementsråd 1. februar, etter nesten 24 år i sjefsstolen. Grue har preget norsk landbruk helt siden han var sekretær for Øksnes-utvalget. Han har vært statens forhandlingsleder i 29 jordbruksforhandlinger.

- Norske bønder må produsere 20 prosent mer mat fram mot 2030 for å holde tritt med befolkningsveksten, viser tall fra LMD.
- Per Harald Grue mener debatten om strukturen i landbruket ikke har fanget opp realitetene, og at jordbruksorganisasjonene har en stor utfordring i å støtte opp om bønder som foretar rasjonaliseringer og utvidelser.

■ Håvard Simonsen

Redd for finanskriser og overproduksjon? Glem det! Fram mot 2030 vokser Norges befolkning til

Det er behov for en sterk økning i produksjonen, samtidig som matmarkedet endrer seg. I 2020 bør spesialprodukter utgjøre 20 prosent av matvareomsetningen.

5,8 millioner. En million flere nordmenn skal ha sitt daglige brød, og jordbruket må øke produksjonen

med 20 prosent for å opprettholde sin innenlandske markedsandel og Norges selvforsyningsgrad.

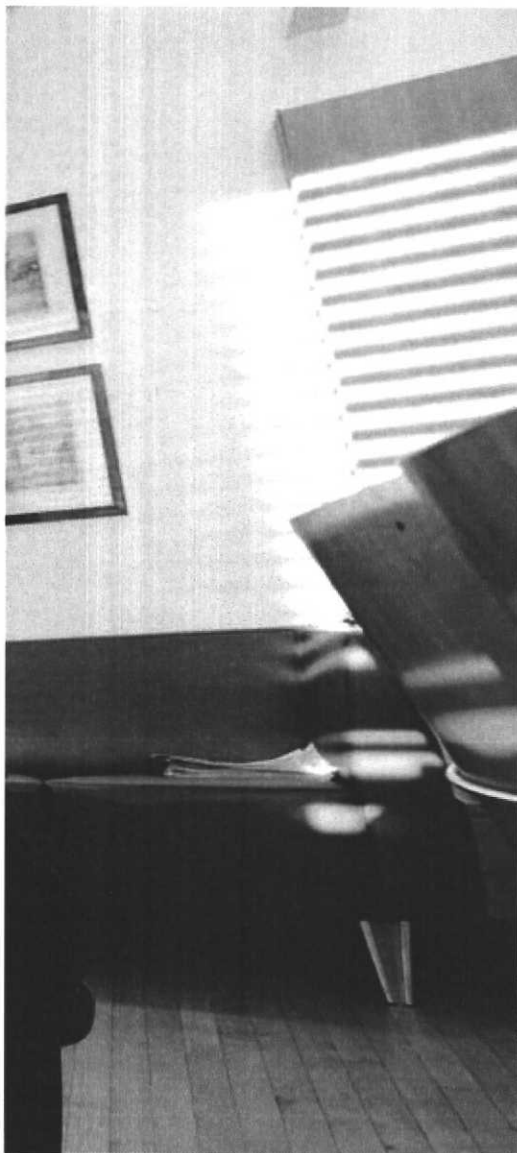
– Vi ble litt overrasket da vi begynte å se på disse tallene, sier departementsråd Per Harald Grue i Landbruks- og matdepartementet (LMD).

Helt ny situasjon

– Det er første gang på lenge vi står overfor en kraftig befolkningsvekst. Den norske befolkningen produserer

flere barn, vi blir eldre og får flere innvandrere. Dette er en helt ny situasjon, sier Grue til Samvirke.

– I tillegg regner vi med fortsatt reallønnsøkning framover, som innebærer at nordmenn vil forbruke mer varer med høy verdi. Vi har hatt en reallønnsvekst på 25 prosent i løpet av de ti siste årene, men har antakelig ennå ikke sett langtids-effekten av disse endringene i matvaremarkedet. Vi kommer til å få en ytterligere differensiering, der

vi om noen år vil ha et betydelig volum av matprodukter som det er mulig å ta ut større verdier av i markedet. I 2020 bør vi ligge på samme nivå som Frankrike, der spesialprodukter utgjør 20 prosent av matvareomsetningen. Hovedutfordringen for jordbruket er altså todelt. Det er behov for en sterk økning i produksjonen, samtidig som matmarkedet endrer seg, sier Grue.

Nasjonal handlefrihet

– Hva må til for å klare en slik produksjonsøkning?

– Vi har en historikk bak oss som viser at den totale jordbruksproduksjonen i Norge har økt med 80 prosent fra 1959 til i dag. Vi har seksdoblet kornproduksjonen og fordoblet kjøttproduksjonen, og det på om lag samme areal. Det er rett og slett en suksesshistorie. Jeg tror vi fortsatt har et betydelig potensial for produksjonsøkning. Men den kommer

ikke av seg selv, sier Grue, og lister opp forutsetningene som må være på plass.

– Vi må ha tilstrekkelig oppslutning om en sterk og ambisiøs landbrukspolitikk. Det innebærer at vi må få til rammevilkår i WTO og i forhold til EU som gir en nasjonal frihetsgrad til å føre en slik politikk. Jeg har tiltro til at det norske folk og norske politikere har forståelse for at vi trenger en slik landbrukspolitikk, ikke minst i en tid med knapphet på matvarer internasjonalt.

Men vi får større konkurranse i butikkhyllene. Derfor kan vi ikke føre en landbrukspolitikk bare for primærjordbruket, men ha et helhetssyn på hele matvarekjeden. Vi må ha et effektivt fungerende samspill fra bonde til gaffel. Alle ledd må se avhengigheten av hverandre, og fordele inntektene rimelig fornuftig.

For det tredje må vi videreutvikle den norske modellen. Vi må ha en «felles samtale» mellom alle parter – bonden, næringsmiddelindustrien, kjedene og forbrukerne – slik at det er rimelig grad av enighet om hvor vi skal gå. En sentral forklaring fra økonomer på at Norden har opplevd sterkere vekst enn andre, er nettopp samspillet mellom privat og offentlig sektor der fellesinteressene settes i fokus.

Dernest må vi fortsette arbeidet med innovasjon og fornyelse, og vi må ha en samlet klimastrategi, understreker Grue.

Volum og spesialiteter

– Hva må til for at norsk jordbruk skal være konkurransedyktig?

– Tilskudd og beskyttelse for norsk landbruk er nødvendig. Samtidig kommer vi ikke utenom en samlet politikk som sikrer at melk-, kjøtt- og kornproduksjonen er tilstrekkelig effektiv til å dekke opp tyngden av det norske forbruket med norske produkter. Produksjonen kan ikke bli for dyr. Vi må ikke stille oss slik at vi blir avhengig av import, som med storfekjøtt i dag. Her er det interessant å se til Finland og Sverige. I Finland har man lykket med å få alle i matvarekjeden til å dra i lag. I Sverige har omsetningsleddene imidlertid liten lojalitet til svensk produksjon, og det er også en sviktende lojalitet hos forbrukerne, sier Grue, som legger til at man må ha to tanker i hodet samtidig.

– Vi må satse parallelt både på en konkurransedyktig volumproduksjon og spesialiteter.

Må posisjonere seg

Grue er opptatt av at jordbruket må møte de fire dagligvarekjedenes makt i det norske markedet slik at en fornuftig andel av merverdien som spesialproduktene representerer, kommer produsentene til gode.

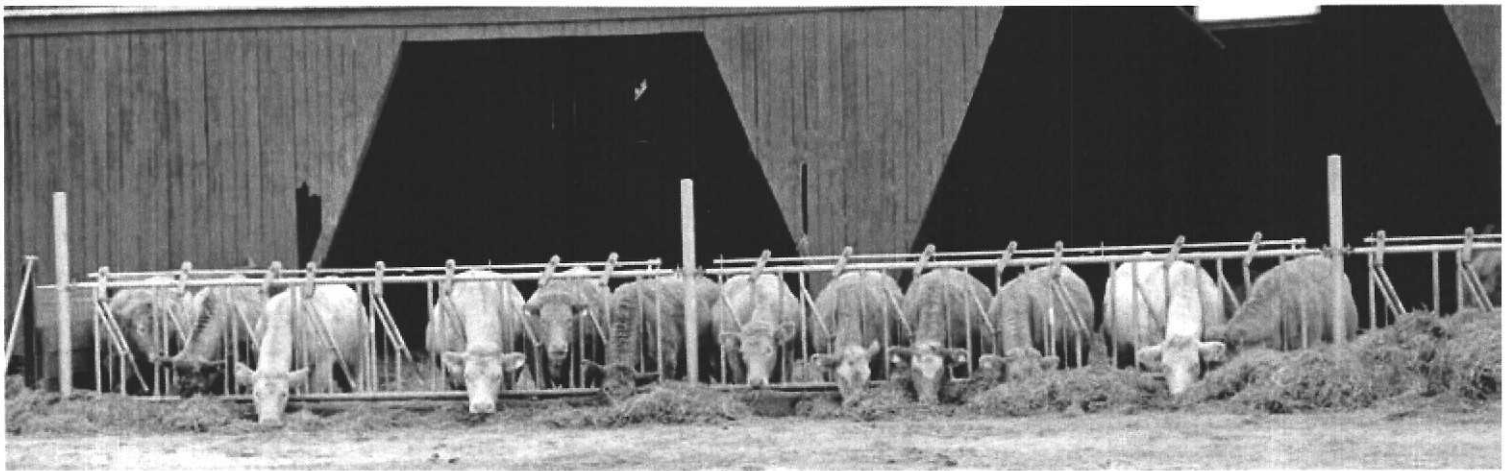
– Jordbruket må posisjonere seg i markedet på en kollektiv og bevisst måte, sier han.

– Mener du jordbruket så langt har fått til for lite innenfor spesialproduksjoner?

– Det er på mange måter imponerende hva som har kommet av nyskaping og nye produkter siden Bjarne Håkon Hanssen som landbruksminister dro i

NÅLØYE: Sentrale saker i landbruket passerer Grues forværelse, der Björg Hjertum holder orden.

VEKST: – Vi står overfor en helt ny situasjon som krever betydelig vekst i landbruksproduksjonen framover, konstaterer Per Harald Grue. Han advarer mot å bli avhengig av import, slik vi i dag er når det gjelder storfekjøtt.

gang Matprogrammet. Men utfordringen er at svært få produkter har nådd det produksjonsvolumet som markedet etterspør. For å få opp volumene er det nødvendig å få til et samspill mellom kreativiteten ute på bygdene og de store aktørene som Nortura, Tine og dagligvarekjedene. Vi får ikke fart på volumene med mindre de store aktørene integrerer produktene i sine opplegg. Her har vi et par gode eksempler med Thulefjord-produktene og ridderosten. Men vi har vist at vi har et matmangfold og ligger godt an i forhold til en del andre land. Vi har i dag rundt 15 produkter som har fått beskyttede betegnelser, mens for eksempel Sverige og Irland bare har 4-5.

Strukturdebatt uten realiteter

– Færre bønder skal produsere enda mer. Hvordan vil dette påvirke debatten om strukturen i næringa?

– Landbruksdebatten om sysselsetting og strukturendringer har ikke fanget opp realitetene, og jeg tror faktisk ikke denne debatten påvirker hva den enkelte

bonde gjør. Det er beslutningene som tas rundt kjøkkenbordet på den enkelte gard som bestemmer utviklingen. Den største faren er at de som effektiviserer og rasjonaliserer ikke får støtte fra sine egne for de valgene de gjør. Hvor lenge skal man fortsette denne diskusjonen uten at de som rasjonaliserer på en fornuftig måte føler at de har samfunnet og landbrukssektoren med som støttespillere? Det synes jeg er en utfordring tilbake til landbruket. I enhver annen næring ser man det som en fordel å produsere mer med mindre arbeidskraft, men i jordbruket ses dette som et hovedproblem.

På den annen side vil konflikten i forhold til effektivisering og nedgang i sysselsettingen neppe bli like stor i tida framover, nettopp fordi det er behov for en betydelig økning av produksjonen. Og nyskaping og ny næringsvirksomhet er mye større i dag enn tidligere.

Vanskelig å spå

– Hva slags jordbruk ser du for deg om 20 år? Vil familiejordbruket være robust

nok til for eksempel å kunne ta i bruk ny og kostbar teknologi?

– Det er ekstremt vanskelig å spå om dette. Jeg tror neppe vi vil se særlig stor nedgang i antall landbrukseiendommer, som har holdt seg nesten stabilt rundt 180 000. Men antall driftsenheter går stadig nedover og ligger nå rundt 50 000. I framtida vil vi neppe ha veldig mange bruk, der hele familien jobber fulltid. Den modellen er borte, og skyldes utdanningsrevolusjonen og kvinnenes inntog i arbeidsmarkedet også på bygdene.

Utfordringen er å skape en kultur som greier å kombinere at en stor del av landbrukseiendommene fortsatt vil bli omsatt innenfor familien, med det å være selvstendig næringsdrivende. Tilhørighet til eiendommen er en stor styrke for norsk landbruk, men eierna må som selvstendig næringsdrivende ha fokus på hva som er en rasjonell utnyttning og tilpassing på lang sikt. Hvilken modell som kommer ut av dette vil avhenge av utviklingen i jordbruket og den teknologiske endringer, sier Grue.

Større frihet, mindre sikkerhet

Arbeidsgruppen som skal gjennomgå markedsordningene og målpris-systemet, slik man ble enig om i årets jordbruksoppgjør, er i gang. I følge Grue dreier dette seg først og fremst om markedsordningene for kjøtt og egg.

– Dette arbeidet er aktualisert ut fra tilpasning til WTO-avtalen, der vi må gjøre noe med prisstøtten, eller gul støtte. Med de valgene som er tatt i årets jordbruksoppgjør, er vi nødt til å redusere den gule støtten betydelig.

Det kan vi ikke gjøre uten samtidig å gjøre sikkerhetsnettet rundt markedsordningene for kjøtt og egg mindre, sier han.

– Her er det en erkjennelse av at man ikke kan få i både pose og sekk, og at det er viktigere å ha større frihet til å øke prisene enn å ha sterk sikkerhet. Jeg føler meg relativt sikker på at man i Bondelaget og Småbrukarlaget er klar over hvilke konsekvenser dette har. Men jeg er ikke så sikker på om markedsaktørene,

næringsmiddelindustrien og andre, er like klar over det. Gjennomgangen av systemet vil avklare hvor sterke elementer av markedsstabilisering vi vil klare å beholde, men for kjøtt og egg vil effekten bli større svingninger i prisene, sier Grue, som synes det er naturlig at initiativet til endringene kom fra jordbruket selv.

– Det er på mange måter en styrke at jordbruket selv tar valg av denne typen, og at de ikke presses fram fra myndighetenes side, sier han.